

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на тема

„НОРМАТИВНО ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИСНИ СИТУАЦИИ В ТРЕТАТА ПОЛСКА РЕПУБЛИКА В МЕЖДУНАРОДЕН КОНТЕКСТ. ОРГАНИЗАЦИОННИ И ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ“

за присъждане на научна степен „доктор на науките“ в професионално направление

3.7. „Администрация и управление“, по докторска програма „Организация и
управление извън сферата на материалното производство“,

разработен от Гжегож Вилк-Якубовски

Рецензент: проф. д. н. Севдалина Илиева Димитрова,

Национален военен университет “Васил Левски”, гр. Велико Търново

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Динамичните промени на съвременната стратегическата среда на сигурност, отличаваща се с комплексност и висок кризисен потенциал в глобален, регионален и национален аспект, белязани от глобализацията, климатичните промени, и тенденциите към многополюсен свят, сами по себе си са сериозно предизвикателство за страните-членки на евроатлантическите структури. Съществуващите и възникващи нови заплахи, изострянето на международната политическа и военна среда на сигурност водят до нови рискове и заплахи за гражданите и обществото от геополитически и транснационален характер. Това извежда като стратегическа национална задача, така и в рамките на Стратегическата концепция на НАТО и общата външна политика и политиката за сигурност на ЕС, степенуването в приоритетите на политиката за сигурност на страните-членки, включването на цялостния институционален потенциал, прилагането на нови форми на взаимодействие между държавата, бизнеса и неправителствения сектор, се извеждат на дневен ред.

И въпреки общото мнение, че за страните-членки на евроатлантическите структури, възникването на пълномащабни военни конфликти е малко вероятно, в последните години хибридните заплахи, международният тероризъм и

киберпрестъпността се явяват сериозни предизвикателства пред националната и съюзнатата сигурност на страните. Паралелно с това не е за подценяване нелегалната миграция, която е задълбочаващ се проблем за демократичните общества и икономиките в транзитните и приемащи държави. Рискът от миграционни потоци от Африка, резултат от бедността и регионалните конфликти, продължава да е висок.

Определящи за сигурността в национален и международен аспект са и конфликтите, политическата и икономическата нестабилност в районите на добив и по трасетата за пренос на енергоизточници и други стратегически ресурси.

Не на последно място, не са за подценяване и рисковете от бедствия, резултат от климатичните промени в световен мащаб.

Всичко това само по себе си обуславя разширяването на социалния обхват на политиката за сигурност, обстоятелство, което само по себе си поставя нови предизвикателства пред институционалната координация на страните-членки на евроатлантическите структури по вертикална и хоризонтала на йерархичните връзки за управление. Повече от всякога е необходимо институциите и техните структурни звена да действат като интегрирани компоненти на системата за националната и съюзнатата сигурност. На това основание общите усилия в ЕС и НАТО са насочени към адекватни на промените на средата на сигурност политики за противодействие на рисковете и заплахите за националната и съюзнатата сигурност, които да гарантират защитата на гражданите и демократичните институции на страните-членки в контекста на техните национални интереси.

На това основание и актуалността на разработвания от в дисертационния труд на д-р Якубовски проблем в научно и научно-приложно отношение произтича от научната необходимост да бъде запълнена липсата на системно научно-приложно изследване на организационно-икономическите аспекти на нормативното позиционирането на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република в международен контекст.

Прочитът на дисертационния труд е в подкрепа на пълното съответствие на темата с основното съдържание на същия. Амбициозната цел на автора с представения труд е разработването и представянето на относително завършена теоретико-методологическа концепция по идентифицирания научен проблем за адекватна на промените на средата на сигурност и устойчива в организационно-икономическо отношение нормативна уредба за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република в международен контекст.

Зашитимостта на така поставената цел е посредством доказуемостта на формулираните изследователски проблем и авторска теза, чрез решаването на конкретизираните научно-изследователски задачи, обоснованите обект и предмет на научното изследване, приложимостта на общопризнатите от научното познание теоретични и емпирични методи и специални подходи (институционен и правен, нормативен метод, антропоцентричния подход) и инструментариум за оптимизиране

на управлението на кризи, обосновани от теорията на идеалните типове според Макс Вебер и праксеологията според Лудвиг Фон Мизес.

В подкрепа на формулираните хипотези на научното изследване, авторът обосновава допустимите ограничения в обхвата на научноизследователските търсения.

2.Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Научният труд, представен от д-р Якубовски е структуриран в съответствие с формулираната цел и конкретизирани научноизследователски задачи, избраната методика и инструментариум. Постигането на целта, решимостта на задачите и защитимостта на изследователския проблем и хипотези в представените изследвания и анализи, е в обем от 261 страници основен авторски текст. Съдържанието на научния труд е структурирано във въведение, изложение в пет глави, заключение и библиография. Основния текст съдържа 12 таблици, 9 фигури, 1 схема.

За целите на изследването, решимостта на научноизследователските задачи и постигнатите научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд авторът е проучил и коректно използвал значимо количество и съответстващи литературни източници – 312 заглавия на български, английски и полски езици, в ч. 140 международни правни акта, 77 полски правни акта, 21 документа, 51 монографии и части от колективни трудове, 3 енциклопедии, лексики, речници, 20 статии в списания. Научната, научноприложната стойност и авторитет на авторите на посочените източници не подлежи на съмнение, като е постигната висока достоверност, всебхватност и прецизране на направените изследвания чрез коректен научен анализ.

Към използваните в хода на изследването източници, третиращи в различна степен и обем отделни фрагменти и детайли от изследваната проблематика, от страна на автора е подходено максимално добронамерено и обективно. Откроени са не само забелязаните в тях слабости и различия с авторовите хипотези и са подчертани и неоспоримите им научни достойнства и практическо приложение.

Авторът на представения научен труд демонстрира високо равнище на запознатост спрямо състоянието на досегашната разработеност на проблема в качеството му на обект на научноизследователска дейност в дисертационния труд.

Основните резултати от научното изследване са презентирани и защитени от автора в дискусии чрез участие и публикации в национални и международни научни издания (реферирани и индексирани в научни мрежи) чрез 20 публикации, от които: монографии – 4; глави в научни монографии – 8, в които авторовото участие е ясно открояващо се, статии в научни списания – 8. Това предоставя възможност на д-р Якубовски да разшири традиционния възглед за управлението на кризи, което в съвременната среда на сигурност не се ограничава само в рамките на една страна, а е част от общите усилия на ЕС и НАТО за противодействие на кризисните ситуации, придобиващи международен характер и ограничените ресурсни възможности и

способности на отделните страни-членки на евроатлантическите структури. На това основание авторът извежда приоритетния характер на икономическия фактор при интерпретацията на административно-политическите насоки за управление на кризисни ситуации през призмата на икономичното, ефективното и ефикасното разпределение и използване на ограниченияте бюджетни ресурси за противодействие на кризисни ситуации в Третата Полска Република. От тук е обосноваността на приложението на нов подход за проучване на двустранната корелация между аксиологията и законодателството, какъто е нормативният метод за позициониране на системата за управление на кризисни ситуации по зависимостта „ресурси-способности-ефекти“ в международен контекст.

В дисертационния труд на д-р Якубовски прецизно и адекватно са обработени и обобщени многообразните и често пъти противоречиви елементи на научното изграждане, като ги представя в съответствие с общоприетата хронологизация при научните разработки. Така е постигната „максимална“ адекватност между формулираната изследователска цел, на задачите извън нейното постигане и инструментариума, използван за нейното изпълнение.

Избраната методика на изследване при разработването на дисертационния труд е реализирана във формално-логически, системно-структурен и системно-функционален аспект, при което авторовите хипотези са защитими и доказани с използването на методите на теоретичните и реемпиричните изследвания, институционалния и правен метод, нормативния метод, антропоцентричния подход.

Зашитимостта на изведените в края на всяка глава изводи и общите изводи в дисертационния труд е подкрепена с необходимите доказателствени материали в изложението на дисертационния труд.

Предложеният дисертационен труд напълно съответства като научна разработка по обем и качество на законовите изисквания за научна степен „доктор на науките“.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

Научните и научно-приложните резултати от научните търсения на автора се основават на задълбоченото познаване и творческото адаптиране на съвременни научни теории и публикации по изследваната проблематика.

Основните научни и научно-приложни резултати и приноси от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови средства на съществени и нови страни в съществуващи научни проблеми и теории. Достоверността на материала в дисертационния труд води до полезно увеличаване на знанията и полезната научна приложимост в предметната научна област на управлението на кризисни ситуации. Представлява оригинално развитие на системата за кризисен мениджмънт в Третата Полска Република в международен контекст съобразно ресурсното управление по зависимостта „ресурси-способности-ефекти“. Изведена е необходимостта от икономизация на процесите за

противодействие на кризисни ситуации, защита безопасността на гражданите и демократичните институции на страните- членки на евроатлантическите структури в контекста на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС (ОПСОЕС) и Стратегическа концепция за отбраната и сигурността на държавите-членки на Организацията на Североатлантическия договор, приета от държавните и правителствените ръководители в Лисабон, 2012 год., съответстващи на целите за посрещане на предизвикателствата пред сигурността през 21 век.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за приноси, които определям основно като научни и научноприложни и ги свързвам с постигнатите резултати.

3.1. Научни резултати и приноси:

3.1.1. Разработена е научно-теоретична концепция за организационно икономическо позициониране на системата за управление на кризисни ситуации в международен аспект в Третата Полска Република чрез адаптиране на нормативната уредба на промените на средата на сигурност.

3.1.2. Дообогатена е теорията за управление на кризисни ситуации като е разширен традиционният възгled за управлението на кризи като вътрешен процес, чрез защитимост на необходимостта от прилагане на подходи и действия за противодействие на съвременните рискове и заплахи за сигурността на Третата Полска Република в контекста на ОПСЕС и Стратегическата концепция на НАТО.

3.1.3. Генерирано е ново знание за управлението на кризисни ситуации в Третата Полска Република в международен контекст, като е предложен нов подход за проучване на двустранната корелация между аксиологията и законодателството, какъвто е нормативният метод, обоснован на теорията за идеалните типове на Макс Вебер и праксологията на Лудвиг Фон Мизес.

3.1.4. Предложен е нов научно-методически подход към теоретичните решения на Макс Вебер и общата теория на системите на Лудвиг Фон Берталанфи, израз на който е интегративният концептуален модел на функциониране на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република, позволяващ интеграция на административно-политическите и икономическите аспекти на нейното нормативно позициониране в международен аспект.

3.2. Научно-приложни резултати

3.2.1. Създаден е структурно-процесуален модел за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република в международен контекст и неговата функционална перспектива на основата на антропоцентричния подход на изследванията за съвременните рискови и заплахи за сигурността.

3.2.2. Доказана е научно-експертната платформа на извършените изследвания за състоянието и перспективите на нормативното позициониране на системата за управление на кризисните ситуации в Третата Полска Република в международен контекст, адаптивна на промените на средата на сигурност, предизвикателствата на

съвременните рискове и заплахи, надхвърлящи националните граници и общите усилия на ЕС и НАТО за защита на гражданите и демократичните институции на страните-членки на евроатлантическите структури на основата на общите политики за противодействие на кризисни ситуации.

3.2.3. Научно е защитена идеята за внедряване на стратегически модел за нормативно позициониране на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република в контекста на ОПСОЕС и Стратегическата концепция на НАТО на основата на извеждан на приоритетността на икономическия фактор и интегрирането на административно-политическите насоки на кризисния мениджмънт с мениджмънта на ресурсите по зависимостта „ресурс-способности-ефекти“.

Резултатите и приносите от изследванията на д-р Якубовски са с аналитичен и практико-приложен характер, като разкриват и подчертават насочеността на трудовете му за управлението на кризисите ситуации в Третата Полска Република в международен контекст. На тази основа са направени конкретни практико-приложни предложения за усъвършенстване на системата за управление на кризисни ситуации в Република Полша в международен контекст, в основата на които е въвеждането на проактивния подход, законодателни и организационни промени, интегриране на действията на всички структури, ангажирани със сигурността и отбраната на страната, смяна на модела за финансово осигуряване на управлението на кризисни ситуации, икономично, ефективно и ефикасно управление на ресурсите за противодействие на кризисни ситуации, въвеждане на интегрирани планове за обучение на публичната администрация за управление на кризи и формиране на култура за безопасност и сигурност на населението. А това е в потвърждение на неговата активна преподавателска, изследователска и публикационна дейност. Посочените научни резултати и приноси са лично дело на автора, което е неоспоримо и успешно защитават заявените от него постигнати резултати и потенциал за бъдещо научно развитие.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Дисертационният труд с предложените подходи и модели за нормативно позициониране на системите за управление на кризисни ситуации в Третата Полска Република в международен аспект на основата на интегрирането на организационните и икономическите аспекти по зависимостта „ресурс-способности-ефекти“ и постигнатите приноси, са лично дело на д-р Якубовски. В основната си част разглежданите идеи, подходи и решения представляват оригинални разработки или са нова интерпретация на вече известни, с отчитане на динамичните промени на средата на сигурност и предизвикателствата пред страните-членки в евроатлантическите структури. От тук и необходимостта от провеждане на общи политики за противодействие на кризи от различен характер, защита на гражданските интереси и на демократичните институции в интерес на националните интереси на сигурността. В подкрепа на това ми твърдение е научно-литературната

осведоменост и компетентност на автора, със стремеж да бъдат компилирани, анализирани, интерпретирани огромен брой нормативни, литературни и справочни източници, досегашни научни мнения и изследвания по научния проблем в процеса на тяхното многообразие и противоречиво развитие.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

Резултатите от научните търсения на автора в настоящия труд са популяризирани в редица публикации в полски и международни реферирани издания. А това е в потвърждение на дългогодишна, последователна, задълбочена, аналитична и надграждаща научноизследователска дейност на д-р Якубовски по ключови за ефективното функциониране на националните системи за управление на кризисни ситуации в контекста на общите политики за сигурност и производействие на кризи в съчетание с ефективен мениджмънт на ресурсите, адаптивни на динамичните промени на средата на сигурност в евроатлантическото пространство. Това е видно от представените 20 публикации, в национални и международни научни издания с характер на монографии и научни статии, пряко кореспондиращи с темата на дисертационния труд.

6. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Литературната осведоменост и компетентност на автора на дисертационния труд не търпят възражения, в подкрепа на което са използвани значителен брой нормативни, литературни и справочни източници – 312 заглавия на български, английски и полски език. По подходящ начин са компилирани и систематизирани съществуващите мнения, добри практики и чужд опит в многообразието и противоречивото разбиране на изследвания научен проблем, в съответствие с принципите и изискванията на академично писане и академична етика. Не са констатирани случаи на плагиатството на други автори.

Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

7. Оценка за автореферата

Авторефератът съдържа основните проблеми и начините за тяхното решение, посочени в дисертационния труд. Дава пълна представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите научни, научно-приложни и практико-приложни резултати и приноси, в подкрепа на защитимостта на изследователските хипотези.

8. Критични бележки

Към дисертационния труд на д-р Якубовски могат да се посочат някои бележки, които са с характер по-скоро на препоръки:

- наличие на елемент на описателност в отделни глави на дисертационния труд;

- систематизирането и обстоятелствените обобщения на постигнатите в изследването резултати в отделните изводи към главите на дисертационния труд и

- липса на логичност на аргументирането и аргументирана обосновка на постигнатите резултати.

Авторефератът съдържа основните проблеми и начините за тяхното решаване, посочени в дисертационния труд, изследователските хипотези и теории, подкрепени от други автори.

Авторефератът съдържа основните проблеми и начините за тяхното решаване, посочени в дисертационния труд, изследователските хипотези и теории, подкрепени от други автори.

обобщените изводи, затрудняват до известна степен прецизирането и обосноваването им като научни и научно-приложни приноси.

Посочените бележки са с технически и дискусионен характер, без да имат съществено отражение върху значимостта на приносите в дисертационния труд.

Дисертацията е задълбочен и добре оформлен научен труд от изследването на актуален научен проблем и с постигнатите научни и научноприложни приноси доказва способността на д-р Якубовски самостоятелно да разработва научни въпроси, важни за теорията и практиката в решаването на значими за кризисния мениджмънт и националната сигурност на Република Полша проблеми в контекста на ОПСОЕС.

Препоръчително е постигнатите в дисертационния труд приносни моменти да послужат като методологическа база за ефективно развитие и управление на системата за кризисни ситуации в Република Полша в контекста на обединяване и споделяне на евроатлантическите структури и мениджмънта на ресурсите. Това ми дава основание да препоръчам резултатите, моделите, практико-приложните приноси и предложения от автора на дисертационния труд да станат достояние до лица и структури, имащи отношение към сигурността, в частност към системите за управление на кризисни ситуации в Република Полша. Още повече, че дисертационният труд предоставя методология и концептуални модели в тази насока.

9. Лични впечатления за кандидата

Не познавам лично д-р Якубовски. Преценките ми в рецензията се основават единствено на представените дисертационен труд и автореферат за придобиване на научна степен „доктор на науките“. На това основание считам, че същият познава изследваната проблематика, коректно използва проучените за целите на дисертационния труд нормативни и литературатурни източници, има критично отношение към идентифицираните в хода на научноизследователската работа проблеми. Научните изследвания и анализи са задълбочени, резултатите от тях правилно са интерпретирани, постигнати са значими за теорията и практиката научни и научно-приложни приноси, направени са рационални предложения за усъвършенстване и ефективно функциониране на системата за управление на кризисни ситуации в Република Полша в международен контекст и интегрирането ѝ с мениджмънта на ресурсите, в потвърждение на които е тяхната апробация.

10. Заключение

Дисертационният труд на тема „Нормативно позициониране на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полка Република в международен контекст. Организационни и икономически аспекти“, разработен от д-р Гжегож Вилк-Якубовски, е завършен, задълбочен, оформлен научен труд по изключително актуален проблем, произтичащ от предизвикателствата на динамичните промени на средата на сигурност – национална и международна, в контекста на адаптиране и съвместимост на политиките за управление на кризисни

ситуации на страните-членки на евроатлантическите структури с ОПСОЕС и Стратегическата концепция на НАТО, интегрирани с икономичното, ефективното и ефикасното управление на ресурсите за защита и противодействие на гражданите и институциите в интерес на националната сигурност.

Същите са лично дело и в подкрепа на способността на автора самостоятелно да разработва важни за теорията и практиката проблеми, свързани с ефективното функциониране на системата за управление на кризисни ситуации като елемент на системата за сигурност на Република Полша в международен контекст. Това ми дава основание за **положителна оценка** и считам, че същият ще бъде високо оценен от непредубедения читател и може да послужи като база за бъдещи изследвания.

Дисертационният труд отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и нормативната уредба на ВСУ „Черноризец Храбър“. С убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да се присъди на д-р Гжегож Вилк-Якубовски придобиването на научната степен “**доктор на науките**” за разработения дисертационен труд на тема „Нормативно позициониране на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полка Република в международен контекст. Организационни и икономически аспекти“, представен за придобиване на научна степен “**доктор на науките**” по професионално направление 3.7. „**Администрация и управление**“ докторска програма „**Организация и управление извън сферата на материалното производство**“ в производството на докторантски

документи в интерес на националната сигурност.“

01.10.2019 г.
Рецензент:
гр. Велико Търново

Проф. д.н. Светлина Димитрова

доктор на науките по специалността „**Организация и управление извън сферата на материалното производство**“
придобиването на научна степен „**доктор на науките**“ в Третата Полка Република в международен контекст. Организационни и икономически аспекти“

дисертационният труд отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и нормативната уредба на ВСУ „Черноризец Храбър“. С убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да се присъди на д-р Гжегож Вилк-Якубовски придобиването на научната степен “**доктор на науките**” за разработения докторантски труд на тема „**Нормативно позициониране на системата за управление на кризисни ситуации в Третата Полка Република в международен контекст. Организационни и икономически аспекти**“ представен за придобиване на научна степен “**доктор на науките**” по професионално направление 3.7. „**Администрация и управление**“ докторска програма „**Организация и управление извън сферата на материалното производство**“ в производството на докторантски

документи в интерес на националната сигурност.“

01.10.2019 г.
Рецензент:
гр. Велико Търново

Проф. д.н. Светлина Димитрова